

Latweeschu Awises.

48. gaddagahjums.

No. 43.

Trefschdeenâ, tanni 22. Oktoberi (3. Nowemberi).

1869.

Latweeschu Awises libos ar saweem peetikumeem makfa 1 rubuli fudr. par gaddu. Kas us sawu waurdu apstellehs 24 effemplarus, wehl weenu dabuhs klabt parwehlt. Za-apstelle: **Zelgawâ** Latw. awischu namma pee **Zanischewski**; — **Ribgâ** pee **Daniel Minus**, teetera un wehwera eelas stuhrl, pee sw. Jabna basnigas jaunaka mahzitaja **Mueller** un pee **Dr. Buchholz**, teela Alekxander-eela Nr. 18. — Wiffi mahzitaji, skoblneistert, bagasta walditaji, skribweri un zitti tautas draugt teel lubgti, lai lassitajem apgabda to apstelleschanu. — Redaktora adresse irr: „Pastor Bierhoff, Renneburg, pr. Wenden, Livland.“

Rahditajs: Politikas pahrskats. Daskadas sinnas. Masais ischallais rebhinatajs. Padobms. Trihs draugi. Smalka prassischana. Jounu leetu isgudrotaji. Doffa par pistoli. Rabbi leezineeki. Wibes un wabrds. Matba raddiba. Kur branga seewas mihlestiba. Dstikiteles. Schabdas tahdas wahrvinas. Smeellu stahntisch. Bezawezas mihklas uswinneschana. Kwitante. Wisajunnalabs sarras. Naudas tirgus. Rabbibas un preeschu tirgus. Studdinaschanas.

Politikas pahrskats.

Kreemwalsti zaur angstas waldibas ruhpignu gahdashanu taggad ar wisseem spehkeem us to teel strahdabte, ka dselshetti un telegrafi steigshus wairojabs. Zittas dselshetti linijas taggad libds ka palikluschas gattawas un teel nodohtas braufschana, zittas atkal no jauna irr no-spreestas. Telegrafi wiewairahl zaur to fahl wairotees, ka zitti pilsehiti arri peepalibds pee winnu zelschana. Basta-waldiba atkal no sawas puffes grihbobt gahdabt par to, ka masaki pilsehiti walstis midda no sawas weentulibas teel iskranti zaur to, ka pasts us preeschu zaur winneem brauktu wairahl reisu par nedelu, ne ka libds schim. Muhfu augsta Keisara walstis til tad ween jo stipri eelsch tautas laizigas selschanas warrehs eet us preeschu, tad prezses, sinnas un paschi zilweki jo abtri un jo lehti dabu skreet pa wissu walsti. — Lassitaji sinn, ka muhsu Keisara kareaspehklam pebru' un arri wehl schogad darba deewogan bijis Asija eelsch Turkestanes ar Bukhareem. Te nu it nefagaidito sinna mums nahkuse, ka pats Bukharu emirs jo tanu grihb peebedrotees muhsu semmes tehwan. Enlandeeschi no Indijas puffes weenam emira eenaidneklam fleppen eijobt palibga un emira 3 wezzaki dehli, kas kates sawa reisâ, pret tehwu dumpojnschees, arween wehl tehwan stahwoht vretsim. Wezzajs emirs nu labpraht wehlahs, ka winna jounakajs dehls, Saïd-Abdu-Kan weenteis paleekoht tehwa pehdas un weeta par Bukharas emiru. Bet wezzajs bihschahs, ka tee 3 dumpigi dehli sawu jaunako brabli buhschoht uswinneht, libds ka tehws aisdarrischoht azzis. Tadehl tehws, ihfi apdohmojees, to jaunako dehlu irr atjubtijijs us Behrterburgu pee muhsu semmes tehwa, laj Kreemwalstis augstam Keisarim neshoht peenahkamu nodohschanu un no winna islubdsoht farga-

schanu un aistahweschanu preeschu sewis, ka weenreis warroht palikt tehwa weeta. — Jaunajs prinzis Saïd-Abdu-Kan til 12 gaddus wezs, isfkattotees ka jau beswainigs behrns un wisseem labbi patihkoht; winnam irr Perseeschu feija un spohschas melnas azzis. Prinzis teel pawaddihts no 2 wezzeem raddeem, kas winnam padohma deweji un no 10 zitteem kungeem, kas winnam eet libds gohda dehl. Muhfu augsto Keisari schee, pehz Asijas mohdi, sawa walloda nosauz par „Al-Badscha“, tas irr: „baltajs zahrs“, un par gohda-dahwanu prinzis baltajam zahram irr atweddis 3 elefantus. — **Franzija** Napoleons atkal turrabs pee wesselibas un taggad gan rahdijis, ka pahrahtri karru negrihbobt usfahkt, jo winnsch pawiffam irr atlaidis weenu saldatu pulku, kas winnam karrâ jo wajadsigs, prohti schis pulks teel saukts gwardijas-schandar mi un schee irr 1044 islassiti wibri ar 49 offizeereem, kam karrâ-laidis ta polizejas uskraudschana teel uitizjeta par wissu armiju. Wiffi schee 1093 wibri taggad irr peedalliti pee teem schondarmeem, kas to polizeju walda pa wiffas Franzijas gubernijahm. Dschâ Franzijas weeta darba-laudis irr nemeerigi un Parisneeki jo stipri brehz us waldibu par to, ka schi kose tautas weeneekus nefa-ajzina us Oktoberi bet us Dezemberi. — Bet keisars to parlamentu ahtrahl negrihb fasaukt, pirms patte keisarene arri nau mahjas; jo schi, ka lassitaji jau sinn, irr aibraukuse us Konstantinopoli, tur irr apmekljuse to Turku sultanu un winna dauds seewas. Tahs Turku seewas laikam ar atplehtuschahm azzihm par to brihnisees, ka weena keisarene apmekle weenu lungu, kas nau paschai wibrs; jo Turku seewas bes paschu wihreem ar neweenu wihrischu nedrihst ruunaht, nedf sawu waigu teem rahdht. — Frantschu keisarene riktigi nu brauz gan us Egipti pee Suwes kanala atdarrischanas. Bruhschu krohnamantineeks, papreelsch Wihne ar leelu gohdu usnemts no Austrijas Keisara, arri irr aibrauzis us Egipti pee Suwes kanala. — Austrijas keisars te us reis eedohmajees, ka winnam arri wajagohht buht klah Egipte. Tad nu tanni semmes apgabala, kur zitreis Israela behrni, appalsch Mohsus waddischanas isbehgâ no Egipteeschu wehdsibas, taggad warreni pasaules leeli lungi no Eiropas sabrauks skattitees, ka ar kuggi warr isbraukt

no **Widdus-juhra**s us **Sarkanu-juhru**. Pats **Turku** sultans tur tohs augstohs weefus apfweizinh, jebfchu **Egiptes** wihze-kehniſch tur ihſti taſ ſainneekſ. Bet kamehr wihze-kehniſch ſcho waſſar' bij reiſojis pa **Ciropu** un gribbeja iſliktees par patwaldneeku, no ta lai-ka ſultans winnam ſtipri ſkattahs us naggeem un winnu paſemmo zil ween ſpehdams. **Aſſitaji** wehl peeminnehſ, ka ſultans wihze-kehniſch gribbeja pawehleht, laj wiſch us preekſchu beſ ſultana ſinnas neweenu graſſiti ne-iſdoh-doh no ſawas walſts-lahdes un laj neturroht tit daudſ ſaldatus un fugguſ; bet **Ciropas** leelwaldneeki ſultanam ar wiſſu mihleſtibu peeminnejuſchi, laj nejeſkotees pah-warren augſts, bet laj **Egiptes** wihze-kehniſch arri jawu gohdu pamettoht rohkäs. Tad nu meers irr ſalibhts ſtarp **Turku** un **Egipteeti**, un ſultans ar aiſleenetu naudu nu aiſbrauz us **Egipti** tur jo lepni apfweizinaht ſawuſ augſtus weefuſ. — Bet daudſi zerre, ka meers zaur to tikſchoht ſtiprinahts, ka daudſ augſti waldneeki tur ſaweenojahs pee **Suëzes** kanala eefwehtſchanaſ. Beſ teem augſchä minne-teem augſteem weefeem tur wehl buhſchoht klaht buht prin-tſchi no **Sweedru** un **Dahnu** ſemmes, no **Enlandes**, **Hol-landijas** un **Italijas**. — Kamehr **Auſtrijas** keiſars par juhru pahbrauz us **Egipti**, tamehr winnam pawalſneeki weenä gubernija ſtipri ſakluſchi dumpotees. **Dalma-zija**s lautini, beſ nekahdas mahzibas ſawds kalnös pee **Adriatiſkas** juhraſ jaukeem kraſteem dſihwodami, ihſti meſcha behrni, us reiſ ſahl breht, ka negribboht eet ſal-datös, jebfchu no behrnu deenahm gandrihſ zittu darbu nepaſiſht, ka ween ſtrahdaht ar ſlintehm, piſchtolehm un duntſcheem. **Scheem** kalnu behrneem nepatihſ ſtahweht appakſch **Auſtrijas** waldibas, jo no labbeem likkumeem un tiſkumeem winni wehl maſ ko proht; winni labbahſ grib-boht ſaweenotees ar **Montenegraſ** maſu walſti, jo **Montenegraſ** eedſihwotaji irr tahdi pat meſcha lautini, kahdi **Dalmazijas** eedſihwotaji, kam taſ ne-iſleekahs par leelu grehtu, kaiminam kahdu reiſ kaſlu nogreeſt par to, ka ſawuſ lohpuſ eedſinnis zittu kauſchu gannibäs. **Auſtrijas** waldiba ſteigſchuſ tur irr aiſſellejuſe ſaldatus un fugguſ, bet teem kalna behrneem wehl ihſti daudſ neſpeh-juſchi darriht. — **Zauka** **Spanija** atkal teel kriſtita ar paſchaſ behrnu aſſinihm. Ta partija, kaſ no zekama kehniſa neko negribb ſinnaht, bet kaſ katra wihſe gribb dſihwoht beſ nekahda kehniſa, gandrihſ pa wiſſahm **Spanijaſ** gubernijahm irr uſluhrufe dumpja ugguni. **Waldiba** papreekſch zerreja iſtikſt ar labbu; bet kad ta negahja, tad nu taggad leelgabbali ruhj pa wiſſu **Spaniju** un rahdahs, ka ſtipram generalim **Prim**, kaſ **Spanijai** irr par karee-miniſteri ſchoreiſ gan iſdohſeeſ to dumpi uſwareht. Bet nu ta pagaida-waldiba ſteigſchuſ gribb gahdaht kehniſu, ka laj **Spanija** atkal nekriht **Jesuitu** un **Burbonu** rohkäs.

G. V.

Daſchadas ſinnas.

No eefſchſemehm.

No Behterburgas. **Muſſu** augſtajs ſemmes tehwa 7. **Oktoberi** irr iſbrauzis no **Liwadijas**, 8. nonahjis us **Odeſſu**, 9. bijis **Kiëwä**, 10. **Moſkawä** un 11. laimigi nonahjis us **Zarſkoe Selo**.

— 2. **Oktoberi** leela lohpu-iſrahdiſchana irr eefaklu-ſeeſ. **Gohwiſ** eſſoht ſaweſtas leelä ſkaitä un no daſcha-dahm ſortehm, zuhku un aitu turprettim maſahſ. **Muſſu** augſtajs **Keiſars** un winna name, ta ka arri zittas ſem-lohpiſas-beedribas irr ſagahdajuſchi gohda dahwanas preekſch teem labbakeem lohpeem, prohti 25 ſelta medallaſ, 30 ſudraba medallaſ, 25 warra medallaſ un wehl zittas dahwanas.

No Riſgas. 8. **Oktoberi** **Dundangas** fuggineela **Klahwa** **Freimanna** laiwä winnu paſchu un winna kaſpu **Kahrli** **Legſdinu** atradda nedſihwuſ. **Polizejaſ** daſtars pawelti ar winnu meefahm darbojees un newarreja win-neem atdohht dſihwibu. **Winni** eſſoht nomirruſchi zaur twanu.

— **Dahſneekſ** **Wagner** pee polizejaſ apfuhdſeja weenu no ſaweem mahzeleem, kaſ preekſch wiſna no poſteſ naudas-grahmataſ ſanehmis, bet kahduſ 1200 rbl. preekſch ſewis paturrejis. **Polizeja** tuhdaſ pee ſchi ſagla mekleja un atradda pee winna 120 rbl. un 18 naudas grahmataſ, fur 1930 rbl. eefſchä bijuſchi. Kad winnu ſanehma, tad wiſch iſſagzija, ka no **Wagner** lunga pa-wiſſam 2000 rbl. ſadſis un to naudu preekſch ſewis eſſoht iſdewis.

No Pinu ſemmes. **Zau** preekſch 30 gaddeem zittas weetas te atradda ſeltu, bet ne wiſſai daudſ, tapehjs ari tobrihd wairahſ nemelleja. Tad nu ſchinni waſſarä 3 fungi, kaſ jau **Kaliſornija**, **Amerikas** ſlawetä ſeltu-ſemmi, bijuſchi, 4 nedekas ar waldibas wehleſchana irr apkahrt braukluſchi zaur **Pinu** ſemmi un irr atradduſchi **Lappu** daſſä ſchinni ihſä laikä jau 60 unzes ſelta. **Schee** fungi waldibu luhguſchi, laj winneem wehle, wehl wairahſ pehjs ſelta mekleht.

No Koſtromas gubernijaſ. **Pee** **Kobilina** zeema leelſ weefuliſ zehlees, kaſ leelu ſkahl di darrijis. **Schiſ** weefuliſ 100 aſſu plattumä rippodamees ſkrehja par ſemmi un iſpohſtija wiſſu, kaſ winna preekſchä bij. **Sabolika** zeemä un **Lindi** zeemä 36 ſeena-ſchluhni pawiſſam paſudduſchi, **Lodigina** zeemä ſudmallas apgahſtas, **Zakuſchina** zeemä gluſchi iſpohſtihts. **Zahlaki** ſkreedams weefuliſ dewahs zaur meſchu us **Wolga** uppi, pahſtaigaja pah uppi, kaſ tanni weetä palikka it fauſa, iſpohſtija ohträ mallä to zeemu **Woronika**. **No** **turtenes** gar **Gal-tino** mahjahm ſkreedams no gannibahm aiſneſſa 7 gohwiſ un eemetta tahs **Wolgä**. Wehl nau ſinnams, kahdu ſkahl di ſchiſ breeſmigs wehſch wehl darrijis.

No Jeniſeiſkas atkal ſinno, ka 6. **Oktoberi** kauſman-na **Kalaſchnikowa** labbibas-klehti ugguns iſzehlees un 24

nammus ispohtijis. Tad nu no schi nelaimiga pilsehta til mas nammu buhs palikluschi.

O. P.

No ahrsemehm.

No **Wahzsemmes**. Pruhfchu kungu-nammâ graf Lippe, kas papreelsch irr bijis teesu-ministeris, irr runnâjis pret Seemet-Wahzsemmes beedribu un pret reichstagu tavebz ka schis irr eezehlis wirs-andeles-teesu un par to leetu nemas nau prassijis pee Pruhfchu landtaga; bet wiinna wahrdi nau patikluschi. So kad katrs landtagâ gribb zeltees pret reichstagu, tad schis jau neko wairs newarrehâ nospreest un eerikteht. — Turprettim zitti kungi kauschu-weetneeku-nammâ gribb, ka Seemet-Wahzsemmes beedriba dabu wehl leelaku spehku, spreest par wissahm birgeru rekthem.

No **Austrijas**. Landtagi beigsees 30. Oktoberi, bet walstâ-rahte til taps safaukta us Nowembera beigahm, jo tad til keisars buhs atpakkat nahjis no Egiptes semmes.

— Dalmazijas dumpineeki tanni nakti no 21. us 22. Oktoberi irr eenehmuschki to maso krepofstu Staniewisch un irr nokahwuschki to kommandantu un dauds saldatu. Winni no turrenes dewahs us to pilsehtu Buduâ. Zittâs weetâs wiinni atkal irr sakauti. 1300 laudis no Herzogowinas dalkas ar teem dumpineekem sâbeedrojusches. Turku waldiba kahdus saldatu pulkus irr suhtijusi, laj rohbeschas pret Dalmaziju opwalte. Newarr sinnaht, waj tâ darra Austrijai par labbu, waj gribbedama fargahnt sawas gubernijas no dumpja.

No **Franzijas**. 22 likkumu deweji zaur awisehm grahmatu islaiduschki, kur fakka, ka paschi negribb sanahkt 26. Oktoberi bes waldibas wehlejchanaâ un ka tanni deenâ neweenam nebuhs dumpi zelt. Tomehr waldiba nau drohfscha, bet tanni deenâ wissu Parisi liks apwalteht zaur stipreem karra spehkeem.

— Zittâs awises gribb sinnaht, ka keisars sawus taggadejus ministerus atlaidischohht un zelschohht jaunus. Jo tee ministeri, kas taggad irr, nepatihl ne keisarim ne zitteem laudihm.

No **Spanijas**. Tee dumpineeki Balenzijâ til kahdas stundas waldibas saldateem pretti turrejusches un tad winneem padewusches. Kad nu arri libds schim tee dumpji arween irr apspeesti, tomehr laudis Madridê wehl leelâs bailees. Generals Rodas no Kubas sinna laidis, ka Kubas dumpineeki ar teem republikas draugeem Katalonijâ un Andaluzijâ effohht farunnajusches. 1. Nowemberi Spanijâ jaunu dumpi zelt. Kubaneeschki teem dumpineekem gribbohht nau du suhtiht, par to winneem Kubu no Spanijas buhs wakkâ laist, kad wiinni Spanijâ buhs zehluschi republiku. — Madridê arri weens polkowneeks irr opzeetinahts, kas par weenu leelu kasarmu waldija. Schis no teem republikas draugeem effohht nehmis nau du winneem apsohlijis, ka tohs eelaidischohht kasarmâ un win-

neem eedohfchoht wissus karra-eerohtschus un wissu schaujamo pulweri, laj paschâ galwas-pilsehtâ warretu zelt dumpi.

No **Rumanijas**. Firsts Karl, kas taggad par zittahm walstihm irr reisojis un arri Wihnê, Berlinê un Parisê bijis, schinni zekkâ arri atraddis brukti, prohti Elisabeti, prinzeffi no Wihd. Winna kahsas jau buhschoht nahkofschâ mehnesi.

O. P.

No **Kensbergas**. September mehnesi Pruhfchu keh-ninsch apmekleja sawu Kensbergu. Bet Deewam schehl schi apmekleschana atstahja behdigu peeminu us ilgeem laikeem; jo leela nelaimie notikka us pils dihka, kur pilsehtneeki sawu semmes tehmu gribbeja eepreezinahnt ar gohda-braukschianu pee skunstigu uggunu gaischuma, prohti: tur leels kauschu pulks nokritta no tilta uhdeni un kahdi 38 zilweki sawu gallu dabuja. Kad keh-nina laiwa par weenu puâminutu ahtrahl zaur patiltu nebuhtu isbraukuse, tad patâ semmestehws buhtu warrejis palikt nelaimigs. Kensbergas pilsdihkis irr leels; tomehr uhdenim nau zeets, bet irr duhnoinâs grunts. Pahr dihki schkehrsam irr tils, ne preelsch brauzejeem, bet preelsch kahneekeem. Kad nu pee wakkara laika Kensbergneeki sawam keh-ninam par gohdu pilsdihki awgaismoja ar skunstigahm uggunihm, un patâ keh-ninsch us dihka wisinajahs, tad gan warr dohmaht, zil dauds tur laudis sapluhda flattitees. Til dauds zilwekem us pilsdihka buhdameem, weena gahslampa pahrsprahga. No tam leela grubstischanaâs un speeschanaâs fazehlahs, un kad nu speedahs pret tilta leewenehm, tad schis, wezâs buhdamas, ne-isturreja to treeki, bet eegahsahs dihki ar wisseem teem zilwekem, kas tur bij atspeedusches; 38 noslibka, zitti tappa isglahbti. — No weena faderreta bruhtes pahra fakka tâ: Abbi, bruhthans un bruhthe, stahweja arri us tilta, un bruhthe eeskritta libds ar teem zitteem nelaimigeem. To redsedams, bruhthans arri eelezz dihki, gribbedams sawu mihlako isglahbt. Laikam gan buhs bijis labs peldetajs; bet peldechana tahdâ straignes weetâ mas ko geldeja. Tomehr ar pahrliezigu puhlinu jaunajs zilweks sawu zerretu dabrgu nastu isnessa kraftâ, bet ak, — welta zerriba un us ohtr'reis nahwes isbailes preelsch ta nabadsina! Prohti: ta isglahbta seewischka nebija wiinna bruhthe, bet fweesch zilweks! — Tuhdak jauneklis atkal ohtr'reis dohdahs dihki, mekheht to sudduschu; tomehr winsch welti mekle — libds peebeidsahs patâ un awgullahs blakkam teem, kas us preezibu isgahjuschki, bet nezerrêtâ, ahtrâ nahwê aismigga us awgschamzelschanohs eelsch muhschibas!

Kad to deenu faulitei tekloht teem 38neem buhtu faz-zibts: „Sataisates us mirschianu, rihtdeenu juhs wairs neredesit.“ tad, kas sinn, waj wiinni nebuhtu atbildejuschki: „Kâ tas warre buht? mehâs jau effam sweiki weffeli?“ Tavebz, ak zilweks,

Resinnadams, tad gals usees,
Zdeenas labbi fataisees
Un pahrbaudees,
Waj tizziba

Irr labbös darbös augligä! —

Stipri no tam teef runnahtē, ka scho pilsdihki Rens-
bergä gluschi peebehrschoht un par faufu meetu pah-
taifischoht. Chr. Sch—g.

„Masais tschallais rehkinatajs.“

Muhfu awischi peelikkumä Nr. 35 sinna dohta par
B. Seewalda grahmatinu „Masais tschallais rehkinatajs“.
Weens teizams skohlmeisteris to grahmatinu tur isflawe,
ka effoht derriga skohlä. Pehz atkal muhfu zeenijamais
redaktors pats wainas peerahda, kas rohnahs walloda.
Newarru scho wainofchanu kluffu laist garram, jo man
ruh pats grahmatinas gohds. Raw manna pascha mei-
tina. Bet talschu esmu peepalihdsejis pee winnas isaudsi-
naschanas un iskohpschanas. Esmu pats grahmatas wal-
lodu pahrluhlojis un pahrlabbojis, fur rakstitojam stipraki
bija missejees. Zits wahrds ir tihski ir netihski palizzees
nepahrlabbohts. Bet luhgtu, laj leef wehrä ka neweens
no taks grahmatas negribbehs mahzitees wallodu, bet reh-
kinaschanu, ka pee tahdas mahzamas un ne lassamas
grahmatas jo wairahf mefle, kahda ta mahziba, un tikkai
ittin pehzgallä*), kahda ta walloda, un kad mahziba labba,
tad pawissam ta grahmatina buhs tenzinajama un nebuhs
pehz kahdam masahm wallodas wainahm atmettama. To
wahrdu gribbeju muhfu mihteem skohlmeistereem teikt, kas
laj nebaidahs to grahmatinu pahrbauhdit, waj kas sinn
nebuhs ittin patihfama un derriga. A. Bielenstein.

W a d o h m s.

Kä gohwis glahbjamas affinis mihschanä. Da-
schds gabbalds aug tahda affinu sahle, ka to swesch kohps,
kas no zitta gabbala atwests, ehd, tubliht paleef slims un
affinis mihsch. Taks sahles pret to affinu sehrgu irr arri
daschadas, un katra sawä reisä palihdi, bet ne arri il reis.
Kahds semmes kohpejs, kas allaschin pee saweem lohpinem
scho affinu sehrgu peeredsejis, stahstija mannim sahles, kas
tanni kaitē nudee effoht labbas. Dohfschu tewim taks

*) Ir Latw. Awischi redaktors taks wallodas wainas ittkai ittin pehzgallä
irr weeminnejs, kad G. Forstmannu kungs jau bij isflawejis to rehki-
naschanas mahzibu; bet skoblu un Latweeschu wallodu gauscht zeeni-
dams, es to turru par gauschi reebigu leetu, kad Latweeschu skoblas-
grahmatam walloda nau slaidra un riktiga. Deems sinn, to gan
zittu tautu skohlmeisteri teiktu, ja winneem peedahmatu skoblas-
grahmatas, kas pehz wallodas nau slaidras un riktigas?! Man pateesi
rahdabs, ka muhfu deenas pee Latweeschu wallodas lohpschanas schi
irr jo leela waina, ka daudsi, kas wehl nemahf rakstihit va latwiski,
grahmatas leef drukabi va latwiski. Pee zittas neweenas tautas
tas nau dschedhts, ka wibri un vat jaunelkt, libds ka tik mahf strabdabt
ar spaltwu un tinti, tubliht zellahs var rakstineckeem, kas grahmatas
lisch plaggi. Latw. Awischi redaktors.

lassiht. Schis sahles effoht: Remm 1 tehj'karroti sah-
peteres, 1 tehj'karroti farkanu bruhnu pehrwi (rothbraune
Farbe) un pus tehj'karroti farkana krihta; — un sagruhd
schis trihs leetas wiffas meeseri it smalki par pulweri un
tad eebere allus glahsä un preleij to pilnu ar ettiki. Labbi
apmaifijis, eelesij wiffu glahsu us reis tai gohwi muttē.
Ja ahtrumä to darrisi, prohti: ja slimmiba nebuhs ee-iltgusi,
ta' tawa gohws driht isweffelofoees. Bet ja ar weenu reifas
dohfschanu nebuhtu deewsgan, ta' ohträ deenä wehl pilnu
allus glahsi, ta' fataifitu ka augfcham mahziju, eedohd un
lohpinisch taws buhs weffels ka ruttis. E. F. S.

T r i h s d r a u g i.

Kad waj nu pahrineeku waj kaiminu starpä nemeeru
jeb sliktu fatifschanohs redsam, tad no teem mehdsam teikt:
„Tee dsihwo ka funs ar kakkis“. Bet pee mihteem lohpi-
neem irr daschdeen' zittadi. To pats daudreis esmu pee-
redsejis. Bassinnu daktera kungu, kas bij leels lohpinu
un putnu kohpejs un mihtetajs, un tadeht arri pee winna
lohpinu paschi jaukä meerä un labbä fatifschanä sawä
starpä dsihwoja. Schim minnetam dakterim bija tumfschi
raibs funs, gaischi raibs kakkis un balts truffis,
kas wiffi 3 sawä starpä ta' dsihwoja, ka dohmatu, tee
wiffi peederr pee weenas kahrtas un schkiras. Tee kohpä
ehda, kohpä spehleja, un labpraht wiffi trihs kohpä gul-
leja, zits pee zitta peeglausdamees. Kahdu reis man gad-
dijahs buht daktera muischelē, un tur redieht ka tee kohpä
wiffi trihs laukä spehleja. Fur bij fur nebij, të at-
skreen leels swesch funs un daktera schunnelim kriht wirsü,
gribbedams tam kohst. Tē raibais kakkis ka slintes schab-
weens klahst un sweschajam sunnim pa labbu un pa kreifu
ausi maktigus vliktus iswell, ka sweschais funs eekauzees
aifskrehja prohjam. Waj redsi nu, ka kakkis sawu draugu,
to schunneli aifstahweja no swescha usmahzeja to glabb-
dams? Nu kaddeht es tewim, lassitajs, scho stahstinu us-
sihmeju, kas nu gan nau ne kahds wehrä leekams? Tikkai
tadeht, tautubrahf, laj tu ir no lohpinem mahzitohs sawä
starpä zilweks ar zilweku gohdigi, fatizigigi un meerigigi sa-
wäs mahjäs dsihwoht. Melubkodams wis us tautu, kahrtu,
dsimmumu un gimmeni. Nepraffi wis, waj tas Leitis,
Wahzeetis, Kreews jeb Schihds; bet slaittees us winna
dabbu un sirdi un nemm wehrä, ka arri winfch tahds pat
no Deewa laists zilweks, kahds tu, un winnam tahda pat
dwehsele kahda tew. Mihsle stibas, ibstenas kristigas
mihlestibas saite, laj muhs wiffus ka weena Tehwa behr-
nus, ka brahfus kohpä faseen! Un wehl ohtru mahzibu
schis stahstinsch mums atmett, prohti to: Mihle un kohpi
ir tu, ka schis kungs, sawus lohpinus, leelus un ma-
sus, tad winni arri mihschs tewi un buhs paklausigigi un
ustizigigi tew, un redsedami, ka tu winnus mihto un labbi
kohpi, tee arri sawä starpä mihsesees un ka draugi kohpä
dsihwohs, neds kahrtu, neds gimmeni melledami un tu patē

eefaulfees: Tawu brihnumu! Nudde! Kakkis ar funni — fateel labbaki, ne fa dachdeen brablis ar brahli un kaiminisch ar kaimiau jeb laulahts draugs ar laulatu draugu.
E. F. S.

Smalka prassischana.

Katram jau irr sinnam, ka zilweks bes ehfchanas newarr dshwoht, un kad tam nau ko ehst, tad tam pehz kahda ihfa laika badda nahwe irr janomirft. Tapat arr bes gullefchanas zilweks ilgi newar dshwoht, un ka fakka, wehl nefit ilgi, ka bes ehfchanas. Tapat maies badda mohlas, ka meega badda mohlas dasch lassitajs jau gan buhs bijis, bet maies badda nahwi un meega badda nahwi wehl neweens awischu lassitajs nebuhs peedshwojis; jo mirroni takschu tahs awises nelassa. Bet kad nu kahds zilweks nahktu tahda likta, ka tas pee kuggineekem us juhras lehti warr notikt, ka tam weena laika nau barribas ko ehst un laika, ko gulleht, un tas baddalaiks ta eetrappitohs, ka nabadsinam baddumirrejam abbas nahwes, — maies baddanahwe un meega baddanahwe reisa weena minute peestigtohs, kad tam zaur maies-baddu un meega-baddu abbejadi us reisu gars buhtu ja-istaisch, un kad nu tam idshiffesjam tanni beidsama nahwes minute maies preeksch ehfchanas taptu pasneegta un laiks preeksch gullefchanas mehlehst, ko tad nu mirrejam papreeksch wajadsetu darriht, ka sawu dshwibu laj isglabhtu? Waj papreeksch ehst, waj papreeksch gulleht?

(Sch irr ta smalka prassischana). Ja tas papreeksch gullehs, ta tas nomirft maies badda; bet ja tas papreeksch ehdihs, ta tas nomirft meega badda, un abbas darbus us reisi tomehr newarr darriht, reisa ehst un reisa meega gulleht. Schurp Latweeschu filosofii. Fr. Mekon.

Jannu lectu isgudrotaji.

Brilles, 1290. gadda no Salwinodegli Armati, Florenzè.

Schaujams pulwers, 1350. gadda no Berthold Schwarz, Freiburga.

Wehja-slinte, 1400. gadda no Johann Lobsinger, Nirnbergà.

Eljes-mahleschana, 1430. gad. no Johann wan Eif, Briggè.

Grahmatu druffaschana, 1440. gadda no Johann Guttenberg, Mainzè.

Bildeschana, (Kupferstecherkunst) 1450. gadda no Israël von Meckeln, Vokoltè.

Keschas pulstinsch, 1509. gadda no Peter Heele, Nirnbergà.

(Alf preekschu weht.)

Dessa par pistoli.

Pee patumscha wakkara fainneeks no pilsehta brauz us mahjahm. Brauzoht wiannu kahds fweesch zilweks fastohy un prassa, laj atdohd naudu. — Saimneekam, kam dessa asota, ko pilsehta bij nopirzis, gudrs stikkis eeschaujabs prahta; wehl dessu no asotes un to pee patumsas rohkà turredams, sauz laj atstahj nohst, ja ue, ta' buhschoht schout.

Blehdis braujejam strunki rohkà redsedams, dohma, ka pateesi pistole effoht, un no ta atstahjabs. — Pee tuweja frohga peebrauzis, fainneeks nu stahsta, ka sagli ar dessu aishaidejis; par to starpu blehdis, kas braujejam bij passal dewees, eenahl arri frohgà un tè nu wissu noklausijees, dohma pee fewis: Pag, pag, tewi gan gribbu mahziht, un dohdahs fainneekam atkal us zella preekschà.

Bet kad nu jau wehls laiks bija un fainneekam wehl zaur kahdu meschu wajadseja braukt, tad drohfschibas deht lubds krohdsineekam, laj paleenejoht tam sawu pistoli us mahjahm libds, jo buhschoht to no ribta atsuhtht. — Krohdsineeks fainneeku passidams, wiannam to arri neleeds. — Meschà eebraufscham, wihrs atkal no meschalezz abra un srgam pee galwas nonehmis, pagehr naudu, sinnadams ka braujejs tuffschà nau.

Saimneeks nu pistoli iswiljis, ussautz blehdim, laj atstahjabs, ja negribb noschauts kluht. — Bet saglis dohmadams, ka braujejam atkal dessa rohkà, smeedamees fakka, waj dohma manni nu atkal ar dessu isbeedeht, ka pirniht? dohd til schurp naudu. — Kad nu fainneeks nefa newarreja atkrattites, tad beidsiht eerohzi pee atgainaschana wajadseja brubehht. — Pistole sprahst un saglis trappihts, gabschabs gar semmi; bet fainneeks par tahdu glahbschana Deewam pateijees, aishrauz laimigs us mahjahm. J. Steinhardt.

Labbi leezineeki.

Widsemmè kaddam fainneekam sirgs bij nosagts. Pehz kahda laika tas weenu sirgu usshmeja par sawu, un ta sirga fainneeku pee brugguteefas ismekleschana leeta usdewa. Brugguteefa subdsetajam sazzija, laj tas til labbus leezineekus usdohdoht, ka tas ihsti wianna sirgs effoht. Saimneeks usdewa sawu pagasta wezzalo un pagasta teefas peesehdetaju par leezineekem eelsch sawa sirga sagfchana leetas.

Brugguteefa tohs minnetus leezineekus preekschà aizinaja. Tee to nosagtu sirgu nebuht nepasinna, til sinnaja, ka tam fainneekam tas sirgs nosagts un kahds tas sirgs no spalwas bijis. Kad nu schee minneti leezineeki tam subdsetajam prassija, kadeht wiefch schohs par leezineekem usdewis, jo schee to sirgu nepasibstohht, tad subdsetajs atbildeja. Al, brugguteefa jau man sazzija, laj es labbus leezineekus usdohdoht. Kur tad nu laj es labbas

wihrus dabufchu, kà juhs, juhs takfchu effect pagasta teefas wihri! Al tu neslihpeta gudriba! — Kas notikka? Leezineeki leezinaja: Mehs to firgu labbi nepasthstam. Warrbuht, ka tas irr muhsu fainneeka firgs, warrbuht ka arr nau. Un redsi fainneeks fawu sagtu firgu nedabuja; jo tas zittus leezineekus nepeedewa, bet dujmojahs, ka tahdi labbiwihri schim tahdu sliktu leezibu isdewufchi. Brahtin nahz galwà un leez wehrà, ka tee nau tee labbee leezineeki, kas til paschi jau labbi wihri, bet weenigi tee irr labbi leezineeki, kas to fuhdfibas lectu arri gruntigi passtst. Fr. Mekon.

Wihrs un wahrds.

Ko wihrs apfobla, tas winnam arri japeepilda, jo no ta nahf redsams, ka winsch ihsti wihrs: Pasaulè nekas nau weeglafi, ka zaur wahrda turrefchanu gohdu nopelnitees; talabb' arri til to buhs apfobliht, par fo labbi sinn, ka to it pateesi warresi ispildiht; bet schè ihsti arween rohnahs ta waina. Tuhktofschi tahdu zilweku irr, kas wiffu apfobla un pee fewis dohma: nahls laiks, nahls padohms! — Tahs nau nelahdas kahrtigas dohmas. Kad tas laiks nahf, tad tam lihds nahf kauns, un weeglu-prahdigajs apfoblitajs stahw kà apleets funs un winsch tad newarr nemt par kaunu, kad us winnu fakka: „tas nau wihrs, us fo warr palastees.“ Tapehz, kad tu tahdu kaunu negribbi mantoht, tad aydohma papreefsch it labbi, pirms tu fo apfobli; un kad tad tas laiks nahf, tad tu tohs wahrds dsirdeft: „tas irr ihsti wihrs, winsch turr fo apfobla.“ J.....i.

Raiba raddiba.

No **Parises**, Frantschu galwas pilsehta, atlaida schahdu sawadu sinu: Kahds wihrs stahsta pate no fewis tà: „Apnehmu atraitni, kom 18 gaddus wezza meita lihdsnahza. Scho mannu pameitu mans tehws, kas kà atraitnis pee mannis peemitta, par fewu apnehma, un tad nu tappa mans tehws mannim par snocht un manna pameita un wedelle tappa nu mannim pascham par mahti. Bet wehl raibaka raddiba islohziyahs, kà dsihju pehrwe preeweetà, prohti febbaku, kad manna fewa nahza ar deblu feschàs, tad mans dehls mannam tehwan bij schwahgers un arridsan kà mannas pamahtes-brahlis, riktigi mans onkulis. Schi pamahte, ka arridsan kà manna onkula mahsa, bija manna schwehgerene, dsemdeja deblu, kas nu neween tappa mans brahlis, bet arri mans dehls. Manna fewa bija mannas tehwa fewas mahte; jo manna tehwa fewa bija winnas meita; es biju mannas fewas wihrs un winna arri mans behrnu behrns. Un kà fewas mahtes wihrs arri fewas mahtes tehws atrohnohs, tad nu rehkinums gallà isnahf, ka es arri few pascham esmu par fewas tehwu!“ — Rau, kahda

raiba raddiba zaur scho prezesfchanohs zehlfusees, kà tibri galwa reibst!! — Ta irr gan! — E. F. S.

E fur branga fewas mihlestiba!

Amerikà tilka fewa pee teefas apfuhdseta, kas kahdu garram gabjeju, gar winnas nammu, ar werdofchu uhdeni aplehju un zaur to tam gihmi nopluzzinajuft. — Kad fewai tappa jautahs kadeht ta to darrijuft, tad ta atteikufi, ka ta dohmajufi, ka garram gabjejs effoht winnas paschas wihrs. E. F. S.

Dsirfsteles.

III.

23) „Kas irr ta nahwe?“ — Mirfti, tad tu to sinnoft.

24) Tam drohschajam krischana irr klachtahf ne kà bailigajam.

25) Gribbi til to, kas irr wajadsigi; tad tu warresi, fo tu gribbesi.

26) Tas wahrdsch: „bet —“ irr schkelmis; — „ne“ irr gohdigs wihrs.

27) Garsch laiks bes darba irr dschwibas ruhfa.

28) Seewischlahm irr wairahl laika, fur warr buht waj laimigas, waj nelaimigas. Laj winnas schuhpo behrnus, laj masga, laj wahra, laj schuj, laj lahpa, arween winnam pee tam wehl irr laika deewegan preefsch jittahm dohmahm; arween winnas sawus darbus warr padarriht waj ar raudafchanu, waj ar preezigahm atminneschannahm un zerribahm; kamehr wihrischkeem, kas wiffu wairahl strahda ar galwu, laika nau preefsch tahdahn leetahm.

29) Kad zilweki arween tà runnatu, kà winni ihsti zits pret zittu dohma un juht, tad gan tahs leelakas draudfibas issustu pasaulè, un tad til wehl tee tuwakee raddi turretohs lohpa, ja arri schè ta lohpa-turrefchanahs zaur nabadfibu, baggatibu, jeb augstaku kahrtu netiktu schkirtas no kahdas puffes. Tad laikam til ta mihlestiba eefsch jaunibas gaddeem ween atleekahs; jo wezzuma gaddos arri schi eet masumà.

30) Wiffur zilweks apnihft to, kas irr, un kahro pehz ta, kas zitteem. J.....i.

Schahdas tahdas wahryinas.

Nestt kohkles brihtina,
Kad ruhz bungas tumumà:
Jo kad pluschki kihwejahs,
Gudrajs laj tad atstahjahs.

Erfschki, dadschi badda ditti,
Launas mehles wehl jo pitti.

Rä bes krahnes istaba,
Un bes galwas — meefina,
Tirgus tuffsch bes bohtinas: —
Tä wihrs, tuffsch bes feewinas.

Kad tew zeema schunneki
Wirfū kriht, kohst tairahs,
Nekaujees! — eij meerigi —
Sawu zell, — laj laisahs. —
Kluffu paliks ahtraki,
Aislihdihš pehz' kaunigi.

E. F. S.

Smeeklu stahstinsch.

Dakteris bij aizinahs pee flimmas milu kuptschenes.
„Waj Juhš jau ko effect eenehimusch?“ tā tas ahrste
waizaja. „Nezil“ ta feewina it nenoseedfigi atbildeja,
„tiffkai 12 mahrlu.“ —chm—

Wez-wezas mihklas usminneschana.

Wehders (mahga).

Wisjannakahs sinnas.

Pehterburgā tanni 15. Oktoberi. Muhfu augstais
Keisars no Krimas fallas atkal pahrbrauzis un ar leelu
gohdu un preeku tappa apfweizinahts. Kad par Pehter-
burgas karraspehku leelu munsterechenu noturreja, arri
B u k h a r a s emira jaunais dehls, kas taggad Pehterburgā,
nō Keisara tappa apfweizinahts.

Londonē tanni 24. (12.) Oktoberi. Irlandeeschi leelā
fapulzē, ko Londonē noturreja, irr norakstijuschchi weenu
luhgshanas grahmatu pee waldibas, laj Jeneescheem, kas
wehl zeetumā, aidohtu brishwibu. Waldiba atbildejusi, ka
scho luhgshanu newarroht peepildih.

Parises awises sinno ar preeku, ka Keisars Napoleōns
attal til tabtu pee weffelibas, ka ar faweem ministereem
jau warroht strahdabt. Kur til laudis winnu eeraudsiju-
schchi, waj teāteri waj us eelas, tee to ar leelu preeku un
hurrah apfweizinajuschchi. Keisarene taggad effoht Egiptē
eelsch Alekfsandriās pilsehta.

— Aislihdita Spanijas kehnnene Isabella, kas lihds
schim Parise dshwojusi, lohti effoht faskaitufees par Na-
poleōnu tadehst, ka schis nepalihdschicht winnas dehlu Spa-
neescheem usflaweht par kehnninu. Kad ir bischki naudas

truhkums winnai peegaddijees klahst, tad nu nodohmajusi
no Parises reisohst us Rohmu un tur pawiffam palift.

Italijas waldibā ministeru-pahrmainschana nemas
negribb beigtees, jo zil sen, ka jauni ministeri tappa
eezelti un raugi attal diwi no fawa ammata atlahpufchees.
Gan nu ir schoreis wehl winneem weetneekus warreja at-
rast, bet laudis netizz, ka ar scheem schi pastahwiga mai-
nischana jau buhtu gallā.

Rohmā tanni 20. (8.) Oktoberi. No Amerikas 92
jauni Kanadeeschi atbraukuschchi deeneslu nemt pahwesta
karraspehka. — No kongilijas 63 katofu bischapi palikschoht
nohst un nenahkschoht, zitti tahluma, zitti attal zittu
wainu deht. — Bes tahm zittahm waldibahm taggad ir
Spaneeschi nospreeduschchi it neweenu paschu kongilijas
spreedumu fawā waldibā eewest, kas buhtu pret waldibas
jeb pret pawalstneeku labklahschanu.

Wihnes awises sinno tanni 28. (16.) Oktoberi, ka
Dalmazijas dumpineeki pee Buduā pilsehta stipri tappa
sakauti. Tomehr, ka rahdahs, waldibai scho dumpi ap-
speest til drihs wehl ne-isdohfees, jo tilpat no Herzogewi-
nas, ka no Montenegro (Turku pawalstneeki) dumpinee-
keem ikdeenas jaunās bandas peebedrojahs, ar ka palih-
gu Bocheeschi Austrijas saldatus pee Dragali krepostta sti-
pri sakahwuschchi un us Risano pilsehtu aisdshinnuschchi. —
Tohs diwi kreposttus, ko dumpineeki aplehgere, saldateem
lihds schim wehl nau isdewees no winnu rohlahm isglahbt.
Aislihdama ka dumpi til drihs nemas newarrehš apspeest,
kad dumpineekeem Herzogewineeschchi un Montenegrineeschchi
ees palihgā, waldiba effoht luhgufi, laj Turzijas waldiba
atwehlejoht Austrijas saldateem ir us Turzijas rohbeschahm
dumpineekeem pakkal dshitees.

Bernes gubernijā ar leesas flimmibu lohpi til aplam
daudš nihkschoht, ka weetahm tur neweena pascha lohpa
wairs ne-effoht.

R. S.—z.

R w i t a n t e.

Preeksch „palihdsibas lahdes preeksch Luttera draudseh
Kreewu walst“ zaur zeenigu Schaad mahzitaju no Sallas-
muischas draudses esmu dabujis 57 rbl. 1 kap.

Zelgawā 10. Oktb. 1869. Rankowstky, kassihrs.

Naudas tirgus,

	Ribgā tanni 18. Oktoberi 1869.	uspraff.	fohl.
5% walstis-aisteeneschanas bisketes ar winnest. I. aisteen.	152	152	149
5% walstisbankas-bisketes " " " II. aisteen.	150	150	145
5% Walst. psandbrietes, usfakkamas	100	99 3/4	86
5% " " " ne-usfakk.	92 1/2	91 1/2	86
4 1/2% "Kurs. psandbrief. usfakkamas	98 3/4	97 1/2	86
5% " " " ne-usfakk.	93	92	86
Ribgas-Dinab. dshelzeka akzijas us 125 rub.	118	120	86
5% Ribg.-Dinab. " obligazijas us 125 rub.	—	—	86
5% Ribg.-Zelgaw. " " " 100 " "	105	103	86

